

AZ ÁTLÁTHATÓSÁG ÉS AZ INTEGRITÁS ERŐSÍTÉSE A KÜLFÖLDI BEFOLYÁSOLÁSI TEVÉKENYSÉG ESETÉBEN

Eszközök a külföldi befolyásolási kísérletek megelőzésére

A Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (Organisation for Economic Cooperation and Development, OECD) 1961 óta dolgozik a tagállamok gazdasági, kereskedelmi és pénzügyi tevékenységének összehangolásán. A világ legfejlettebb országait is a soraiban tudó szervezet elsősorban a tapasztalatcsere és a közös megoldáskeresés fóruma, tagjai elkötelezettek a piacgazdaság és a demokrácia iránt. Magyarország 1996-ban nyert felvételt az OECD-be, amelynek jelenleg 38 tagja van. A külföldi befolyásolást, mint a tagállamok gazdaságaira is fenyegetést jelentő jelenséget, az OECD felismerte, és 2021-ben beemelte a feladatai közé.

Az OECD több tagországában prioritássá vált a külföldi befolyásolási kísérletekkel szembeni ellenálló képesség megerősítése. A digitális technológiák előretörése és a kormányzáshoz való viszony átalakulása miatt ugyanis jelentősen bővültek a demokratikus társadalmak politikai rendszereinek destabilizálására törekvő szereplők lehetőségei. A közbeszéd növekvő polarizálódása és a közintézményekbe vetett bizalom gyengülése is teret nyit a rosszindulatú külföldi szereplőknek – írja az OECD a Franciaország elleni külföldi beavatkozások megelőzését célzó törvény felülvizsgálatáról szóló, 2024 áprilisában megjelent dokumentumában.

Az OECD nemcsak a francia szabályozással kapcsolatos észrevételeit, javaslatait tette közzé, hanem újabb ajánlásokat fogalmazott meg, amelyek segíthetik a tagországokat egy hasonló jogszabály megalkotásában. Az Amerikai Egyesült Államok, Ausztrália és az Egyesült Királyság már rendelkezik ilyen törvénnyel, ezekből a törvényekből érdemes inspirálódni – mutat rá az OECD.

A döntéshozásra gyakorolt hatás révén az idegen befolyásolási kísérletek komoly fenyegetést jelentenek az államok szuverenitására, alááshatják a közbizalmat, megingathatják a gazdasági stabilitását és növelhetik a nemzetbiztonsági kockázatokat. A jelenség kezeléséhez szükség van egy keretrendszer létrehozására, amely az idegen állam érdekében végzett lobbitevékenységet és a befolyásolási kísérleteket szabályozza. Ezáltal nőhet az ilyen tevékenységek átláthatósága, az állampolgárok és a döntéshozók pedig teljesebb képet kaphatnak és megérthetik, hogy mi áll a demokratikus folyamatok befolyásolására tett kísérletek mögött.

Az OECD 2022 novemberében adta ki a tagországok számára az első, demokratikus értékek és intézményrendszereik védelmének erősítésére irányuló, miniszteri szintű nyilatkozatát Luxembourgon. A 2021-ben elfogadott nemzetközi kezdeményezés részét képező dokumentumban többek között a dezinformáció és a félretájékoztatás elleni fellépést, valamint a külföldi befolyásolás elleni védelmet emelték ki, mint a bizalomépítés és a demokrácia megerősítésének legfontosabb eszközeit.

AZ ÁTLÁTHATÓSÁG ÉS AZ INTEGRITÁS ERŐSÍTÉSE A KÜLFÖLDI BEFOLYÁSOLÁSI TEVÉKENYSÉG ESETÉBEN

Eszközök a külföldi befolyásolási kísérletek megelőzésére

A kormányzatok előtt álló legnagyobb kihívások

Küzdeni a
dezinformáció
ellen

Nyitottabbá
tenni a
közéletet

Ellenállni
a külföldi
befolyásolási
kísérleteknek

Zölden
kormányozni

Digitális
kormányzásra
váltani

A 2022-es Luxemburgi nyilatkozatához képest az OECD előrelépett a rizikófaktor definiálásában, leírásában és a válaszlépések kidolgozásában is.

Mit értünk külföldi befolyásolás alatt?

Az OECD meghatározása szerint a külföldi befolyásolás egy idegen állam érdekében, közvetítőkön (például cégeken, lobbistákon, NGO-kon, think tankeken vagy közösségi szervezeteken) keresztül végrehajtott, burkolt, átláthatatlan és manipulatív tevékenység, amelyet más államok kárára hajtanak végre a külföldi szereplők stratégiai céljai elérése érdekében. Az ilyen kísérletek negatív hatással vannak a befolyásolt ország politikai rendszerére, gazdaságára, társadalmára vagy információs terére.

Mi a külföldi befolyásolás célja?

Külföldi hatások megjelenése nem rejt feltétlenül törvénytelen tevékenységet, sőt a külföldi hatás pozitív eredménnyel is járhat, de fontos kiszűrni ezek közül a közpolitikai döntéseket befolyásoló, megtévesztő és rejtőzködő tevékenységeket. A külföldről érkező hatások utat nyithatnak a külföldi befolyásolás terjedésének – írja az OECD.

A dokumentum külföldi befolyásolási kísérletek három fő célját határozza meg.

1. A kormányzati döntéseket, a közpolitikát befolyásolni a közfunkciót ellátó szereplőkön és a közvéleményen keresztül.
2. Egy külföldi szervezetről vagy államról alkotott képet befolyásolni a kormányzatban, a médiában és a lakosság körében.
3. Az ország külpolitikáját befolyásolni, különös tekintettel a nemzetközi tárgyalásokban elfoglalt álláspontra (pl. a klímával, adózással, kereskedelemmel, technológiával kapcsolatos kérdésekben).

Az OECD a külföldi befolyás szürke zónáinak nevezi azokat a területeket, amelyekben a magánérdek és a külföldi kormány érdeke összefonódik.

A megnövekedett kockázatokra adott közpolitikai válaszok javarészt ugyan nemzeti szinten strukturálódnak, a nemzetközi együttműködés elengedhetetlen. Közös definíciókat kell alkotni a külföldi beavatkozás tekintetében, megosztani a jó gyakorlatokat és közpolitikai megoldásokat, az ilyen tevékenységekről gyűjtött információt és a feltárás módszereit.

Egy globalizált világban a külföldi befolyási kockázatok kivédését szolgáló közös eszközök kidolgozására annak ellenére is szükség van, hogy ezeknek az OECD-tagországok különböző mértékben vannak kitéve. Mindez egy széleskörű párbeszédhez is vezethet, javíthatja a nemzetközi kapcsolatokat és hatékonyabb válaszokat adhat a globális kihívásokra.

AZ ÁTLÁTHATÓSÁG ÉS AZ INTEGRITÁS ERŐSÍTÉSE A KÜLFÖLDI BEFOLYÁSOLÁSI TEVÉKENYSÉG ESETÉBEN

Eszközök a külföldi befolyásolási kísérletek megelőzésére

A KÜLFÖLDI BEFOLYÁSOLÁSI KÍSÉRLETEK egy összetett és folyamatosan fejlődő folyamat során fejtik ki hatásukat, ez pedig azt követeli meg az OECD-tagországok kormányaitól, hogy bővítsék a tudásukat, kerüljenek közelebb a befolyásolási folyamatok megértéséhez.

Az OECD azonosította a külföldi befolyásolás leggyakoribb csatornáit, amelyek révén külföldi erők burkoltan negatív hatást fejtenek ki a politikai, gazdasági és társadalmi folyamatokra.

Az elit foglyul ejtése

A cél a politika, a gazdaság, a média és a civil szféra elitjével alárendelő viszonyt kialakítani azért, hogy ezek a befolyásolásra törekvő állam érdekében cselekedjenek.

A politikai szféra támogatása

A cél az ország politikai döntéseire hatni, különösen a parlament vagy a kormányzat külföldről támogatott tagjain keresztül.

Beavatkozás a választási folyamatba

A cél a demokratikus rendszerbe vetett bizalom gyengítése a félrevezető narratívák építésével, a dezinformációs és lejárató kampányokkal vagy számítógépes rendszerek manipulálásával, a hirdetések finanszírozásával, egy-egy jelölt támogatásával.

Külföldi információs manipuláció

A cél a társadalom megosztottságának növelése és a közintézmények iránti bizalom gyengítése weboldalakon és a közösségi hálózatokon keresztül, valamint influenszerek és újságírók befolyásolásával.

Gazdasági kényszer

A cél az erős függő viszony kialakítása a stratégiai szektorokban, az állami vállalatokban és a kritikus infrastruktúra üzemeltetésében közvetlen külföldi beruházások révén. A kereskedelmi korlátozások, szankciók és közvetett akadályozás erős eszköze lehet a nemzetközi politika befolyásolásának.

Visszaélés a tudományos és kulturális együttműködésekkel, civil szervezeteken és think thankeken keresztül. A tudományos és kulturális élet nemzetközisége és nyitottsága, a politikai elemzés, a civil tér és a kulturális tevékenység szabadsága teret engedhet a külföldi befolyásolási kísérleteknek.

Nemzetközi kontroll, megfigyelés, a diaszpórákon keresztül kifejtett hatás

A diaszpóra közösségeknek több lehetőségük is van a befolyásolásra, a helyi vagy nemzeti politika befolyásolásától a közösség gazdasági erejének kiaknázásáig. Egy idegen hatalom nagykövetségekre és konzulátusokra, valamint a közösség kulturális, társadalmi, politikai vagy vallási szervezeteire is támaszkodhat a befolyásolási kísérletek kivitelezésében. Ezek formálisan ugyan függetlenek, azonban *de facto* kötődnek az anyaországhoz. A befolyásolás eszköze lehet még a közösség elsősorban anyanyelvi médiája és a közösségi média is.

AZ ÁTLÁTHATÓSÁG ÉS AZ INTEGRITÁS ERŐSÍTÉSE A KÜLFÖLDI BEFOLYÁSOLÁSI TEVÉKENYSÉG ESETÉBEN

Eszközök a külföldi befolyásolási kísérletek megelőzésére

Ezekből a sokszor párhuzamosan alkalmazott befolyásolási módszerekből is látszik, hogy a rosszindulatú tevékenységek, az ezeket végrehajtó szereplők nagyon sokfélék lehetnek.

A titkosszolgálatok és a diplomáciai eszközök mellett, az NGO-k, think tankek, kulturális szervezetek, cégek, civil szervezetek, egyetemek, a diaszpóra és a sajtó egyaránt tevékenykedhet az idegen célok burkolt érvényesítése érdekében.

A kémkedés, kibertámadások, kenőpénzek és a lobbitevékenység a leggyakoribb eszköz. Az elitre, a döntéshozókra, vállalatokra, a sajtóra, kutatókra és a diaszpórára gyakorolt hatás legfőbb felhajtóereje a korrupció. Az OECD tagországokban egyre inkább jelen van a fenyegetés, amelynek kivédésére a hagyományos hírszerzési és elhárítási eszközök önmagukban nem elegendők.

A különböző fenyegetésekre eltérő válaszokat kell adni

A változatos fenyegetések ellen a kormányzati szerveknek összehangoltan kell fellépniük, olyan szabályozást kell alkotni, amely növeli az átláthatóságot azokon a területeken, ahol a fenyegetések megjelennek. A társadalom és a potenciálisan célkeresztbe kerülő szereplők fokozott éberségére van szükség, kiterjedt nemzetközi együttműködésre – hangsúlyozza az OECD.

A kormányok ellenállóképességének javítására irányuló lépések:

- a külföldi befolyással érintett területek átláthatóságának javítása;
- a politikai pártok finanszírozási szabályainak kidolgozása;
- az állami és a piaci szektorok közötti átjárhatóság korlátozása;
- útmutatók olyan köztisztviselők számára, akik befolyásolási kísérletek alanyai lehetnek;
- a külföldi befektetések nyomon követése;
- a nemzetközi szerződések, technológia- és médiavásárlások követése;
- magas szintű stratégiai kommunikáció;
- az egyetemi és a civil szervezetek védelmét szolgáló ismeretanyag;
- a választási rendszerek védelme;
- a rendvédelmi szervek kapacitásának bővítése a nemzetközi diaszpóra által kifejtett nyomás kezelésére.

Bár néhány OECD-tagországban léteznek a jelenség egy-egy megjelenési formáját kezelő eszközök, mint például a befektetések figyelése, a kibervédelem és a dezinformáció elleni fellépés, de a kockázatok holisztikus megközelítése újkeletű.

Jogszabály-módosítások, a kockázatokat nagyobb léptékben kezelő intézkedések több tagországban is születtek a közelmúltban, az Európai Bizottság által 2023 decemberében előterjesztett demokráciavédelmi csomag pedig egyszerre szólít fel a választási rendszert védő intézkedések megerősítésére, és átláthatósági nyilvántartások létrehozására a nem európai országok érdekképviseleti tevékenységét végzők számára.

2024.06.28.